

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Summa Jurisprudentiae Sacrae Universae, Seu Jus
Canonicum, Secundùm quinque Decretalium Gregorii
Papae IX. Titulos explicatum**

Pichler, Vitus

Bibliopolarum Augustanorum, 1723

VD18 VD18 12190187-ddd

Titulus XLI. De Regulis Juris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98739)

perflua. 7. licet potius sustineatur superfluitas, & carentia effectus, vel etiam improprietas verborum, ita ut potius in sensu improprio accipiantur, quam absurdum, iniquitas, gravis læsio tertij, vel aliquid ultra limites subjæctæ materiæ admittatur. 8. ut dispositio vel actus valeat potius, quam pereat. 9. ut à communibus Juris regulis quam minimè recedat. 10. ut potius sint contra proferentem, quam pro illo, præsertim in Legibus, & Contractibus, servatâ tamen, quantum potest, æqualitate inter contrahentes. Pars 1. sumitur ex c. 6. § c. 69. cit. sed mens inter alia vel maximè elucet ex ratione adjecta, quæ est quasi anima dispositionis, & quasi idem cum mente loquentis. Pars 2. ex c. 2. de R. J. c. 15. de Offic. Deleg. § l. 4. C. de emancip. lib. Pars 3. ex c. 6. de fid. Instrum. c. 29. de Elect. in 6. l. un. C. de inoffic. dot. Pars 4. ex c. 45. de R. J. in 6. § l. 67. ff. eod. Pars 5. ex l. 24. ff. de LL. l. 50. in ff. de Legat. l. 1. 23. ff. de heredit. petit. Pars 6. ex c. 4. de Cler. non resid. l. 1. §. 2. ff. Quod quisque juris. Pars 7. ex communi DD. apud Tusch. Mantica, Cravetta Consil. 79. n. 29. König h. t. n. 7. Wiestner eod. n. 22. Pars 8. ex l. 80. ff. de V. O. Pars 9. ex l. 54. §. 1. ff. Locat. l. fin. §. 6. C. de Jure delib. § c. 15. de Off. deleg. Pars 10. ex c. 57. in 6. § l. 172. ff. de R. J. sibi enim imputare debet proferens, quodd mentem suam non clariùs expresse. Quodd autem ratio æqualitatis & æquitatis observari debeat in contractibus, patet ex l. 4. C. Commun. Divid. § l. 8. C. de Judic. Hæc tamen regula non procedit in sententiis Judicum, & actibus Judicialibus. l. 66. ff. eod.

TITULUS XLI.

De Regulis Juris.

SUMMARIUM.

1. 2. 3. Ingressus. Regula Juris quid & quod duplex.
4. Quam vim habeant Regule Juris authenticæ.
5. Patiuntur suas exceptiones.
6. Exceptio firmat regulam in contrarium.
7. 8. Quot sint Regule Juris, & quanam Juris Canonici.
1. Sciendum 1. Ut cursum meum, secundum leges Justitiæ in V. Decretalium libris comprehensas hucusque institutum, ad Dei gloriam principaliter, tum verò ad meorum Discipulorum utilitatem, sincerissimè ordinatum, non exira rhombum saltando, sed secundum regulam currendo finiam, breviter adhuc aliquid dicendum superesse de Regulis Juris, de quibus fusior explicatio in Scholis dari non consuevit, nec ordinariè in Libris; quamvis non desint, qui vel peculiare tractatus de ijs ediderint, ut Dynus & Petrus Peckius, vel suis libris annexerint, ut Henricus Canisius, Barbosa, P. Streinius, & novissimè P. Wiestner, qui proin utilissimè inspicuntur.
2. Sc. 2. Regulas Juris nihil esse aliud, quam breves sententias, axiomata, & propositiones generales, ex Legibus vel SS. Canonibus de-

ductas, quæ serviunt velut generalia quædam principia ad causas ritè decidendas, generalibus proposita verbis & brevi sententia; nam regula est, quæ rem, quæ est, breviter enarrat. l. 1. ff. b. t. Hæc quidem regulæ non constituunt novum Jus, sed jam constitutum supponunt, utpote deductæ ex Legibus & Canonibus jam præcedentibus; nam ex Regula non fit Jus, sed ex Jure Regula. l. 1. cit. Quæ etiam causa fuit, ut tam Juris Canonici Compiler in fine Decretalium, quam Imperator in fine Pandectarum, ex professio primùm posuerint Regulas Juris, tanquam summam & compendium juris, jam antè constituti; licet hinc inde in prioribus Titulis jam aliquas insperserint. Unde sine Juris notitia non satis perfectè penetratur sensus, vis, & veritas Regularum.

Sc. 3. Regulas Juris dividi in Authenticas, & merè Doctrinales: Authenticæ sunt, quæ auctoritate Legislatoris, Sacri vel Politici, in Corpore Juris, Canonici vel Civilis, præsertim in hac Rubrica sedem obtinuerunt: Doctrinales, quæ etiam vocantur Brocardicæ, sunt axiomata Juris-consultorum vel aliorum Doctorum, à nullo Legislatore in vim Legum authenticata, nec in Corpore Juris posita, sed ab iisdem DD. deprompta vel ex Juristatibus, vel ex Philosophorum dictis, ut sunt: Spoliatus est ante omnia restituendus: Sine liti contestatione non valet processus: Prioratio supponit habitum. Quæ, licet contemnenda non sint, non tamen nisi cautè & circumpectè alleganda; cum innumeras patiantur exceptiones, nec auctoritatem habeant & vim probandi, nisi in quantum sufficiuntur Legum Canonumve auxilio, vel Curiarum usu recepta & approbata sunt.

Dico 1. Qui Regulam Authenticam habet pro se, non tantum habet intentionem fundatam in Jure, ut liberetur ab onere probandi. arg. c. 2. de Rescrit. Spol. in 6. sed etiam jus certum, ita ut pro ipso pronuntiandum sit, nisi Adversarius doceat, illud, de quo est questio, non comprehendi sub Regula, sed ab ea exceptum esse. l. 5. ff. de Probat. Imò sententia contra Juris Regulam lata non minùs est nulla, ac illa, quæ fertur contra Legem vel Canonem, ut docent cum Peckio.

Dico 2. Regulæ Juris patiuntur suas exceptiones, & subinde multas. Patet tum ex trito brocardico, nulla regula sine exceptione, quod & ipsum non procedit universaliter, sed patitur exceptionem in hac regula, liber homo non usucapitur, prodita §. 1. in ff. de Usucap. tum ex Auctoribus. Oppones: juxta dicta priorum Titulo verba generalia sunt generaliter accipienda, ita ut verificentur de omnibus sub iis generalitate comprehensis: sed Regulæ Juris sunt sententiæ generales: ergo generaliter de omnibus contentis accipiendæ: ergo non patiuntur exceptiones ullas. R. sunt quidem regulæ generales, non tamen in sensu absoluto, sed in accommo, ut hæc propositio, Cælum tegit omnia; non enim absolute omnia tegit, quia se ipsum non tegit. Imò, cum Regulæ Juris habeant maximam amplitudinem

nem & generalitatem; plurimas recipiunt exceptiones; cum plurimæ possint circumstantiæ circa factum emergere vel intervenire, propter quam varietatem facti & circumstantiarum variari & Jus necesse est. Unde fallitur, qui existimat, se totum Jus intelligere, si novit Regulas Juris; cum sint merissimum compendium innumeris exceptionibus, sicut circumstantiarum mutationibus ipsa causa, obnoxium.

6 Dico 3. Exceptio firmat regulam in contrarium in casibus non exceptis, h. e. censetur comprehendi in Regula, quos exceptio inde non subtrahit. Est commune axioma ex l. 12. de Judic. sed iterum ob generalitatem suam patiens exceptionem & limitationem; nisi nempe vel similitudo, vel eadem ratio, vel correctio Juris, aut absurdum aliàs secuturum, vel aliunde perfecta mens disponentis postulet, exceptionem etiam ad casus specialiter & expresse non exceptos extendendam esse.

7 Dico 4. Regulæ Juris ad hanc Rubricam in Digestis omnino 211. (ducentæ & undecim) quas Legistis inspiciendas & considerandas relinquo: in Decretalibus verò extra 11. (undecim tantum) in Sexto autem 88. (octoginta octo) reperiuntur expressæ, quas Lectori, qui non semper ad manum habet Corpus Juris, legendas hic ob oculos pono iisdem verbis & ordine, quibus in Corpore Juris Canonici sunt descriptæ.

REGULÆ JURIS.

Prout reperiuntur in fine V. Decretalium Gregorij IX.

1. Omnes res, per quasque causas nascitur, per easdem dissolvitur.
2. Facta, quæ dubium est, quo animo fiant, in meliorem partem interpretemur.
3. Utilius scandalum nasci permittitur, quam veritas relinquitur.
4. Quod non est licitum in lege, necessitas facit licitum.
5. Quod latenter, aut per vim, vel alias illicitè introductum est nulla debet stabilitate subsistere.
6. In ipso causæ initio non est à quæstionibus inchoandum.
7. Quidquid in sacris Deo rebus, & Episcopis, injuste agitur, pro Sacrilegio reputatur.
8. Qui ex timore facit præceptum, aliter, quam debet, facit, & ideo jam non facit.
9. Offendens in uno factus est omnium reus.
10. Non potest esse Pastoris excusatio, si lupus oves comedit, & Pastor nescit.
11. Indignum est, ut pro spiritualibus facere quis homagium compellatur.

REGULÆ JURIS.

Prout sunt in Sexto Decretal. Bonifacij VIII.

1. Beneficium Ecclesiasticum non potest licitè sine institutione Canonica obtineri.
2. Possessor male fidei ullo tempore non præscribit.
3. Sine possessione præscriptio non procedit.
4. Peccatum non dimittitur, nisi restituatur ablatum.

Lib. V. R. P. Pichler.

5. Peccati venia non datur nisi correcto.
6. Nemo potest ad impossibile obligari.
7. Privilegium personale personam sequitur, & extinguitur cum persona.
8. Semel malus semper præsumitur esse malus.
9. Ratum quis habere non potest, quod ipsius nomine non est gestum.
10. Ratihabitionem retrahere, & mandato non est dubium comparari.
11. Cum sunt partium iura obscura, reo favendum est potius, quam actori.
12. In Judicijs non est acceptio personarum habenda.
13. Ignorantia Facti, non Juris, excusat.
14. Cum quis in jus succedit alterius, justam ignorantie causam censetur habere.
15. Odia restringi, & favores convenit ampliari.
16. Decet concessum à Principe beneficium esse mansurum.
17. Indultum à Jure beneficium non est alicui auferendum.
18. Non firmatur tractu temporis, quod de Jure ab initio non subsistit.
19. Non est sine culpa, qui rei, quæ ad eum non pertinet, se immiscet.
20. Nullus pluribus uti defensionibus prohibetur.
21. Quod semel placuit, amplius displicere non potest.
22. Non debet aliquis alterius odio pregravari.
23. Sine culpa, nisi subsit causa, non est aliquis puniendus.
24. Quod quis mandato facit Judicis, dolo facere non videtur: cum habeat parere necesse.
25. Mora sua cuilibet est nociva.
26. Ea, quæ fiant à Judice, si ad ejus non spectant officium, viribus non subsistunt.
27. Scienti & consentienti non fit injuria, neque dolus.
28. Quæ à Jure communi exorbitant, nequaquam ad consequentiam sunt trahenda.
29. Quod omnes tangit, debet ab omnibus approbari.
30. In obscuris minimum est sequendum.
31. Eum, qui certus est, certiorari ulterius non oportet.
32. Non licet Actori, quod Reo licitum non existit.
33. Mutare consilium quis non potest in alterius detrimentum.
34. Generi per speciem derogatur.
35. Plus semper in se continet, quod est minus.
36. Pro possessore habetur, qui dolo desit possidere.
37. Utile non debet per inutile vitari.
38. Ex eo non debet quis fructum consequi, quod nifus extitit impugnare.
39. Cum quid prohibetur, prohibentur omnia, quæ sequuntur ex illo.
40. Pluralis locutio duorum numero est contenta.
41. Imputari non debet ei, per quem non stat, si non faciat, quod per eum fuerat faciendum.
42. Accessorium naturam sequi congruit principalis.
43. Qui tacet, consentire videtur.
44. Is, qui tacet, non fatetur: sed nec utique negare videtur.

45. Inspicimus in obscuris, quod est verosimilius, vel quod plerumque fieri consuevit.
46. Is, qui in ius succedit alterius, eo iure, quod ille, uti debet. (tur.)
47. Presumitur Ignorantia, ubi scientia non probatur.
48. Locupletari non debet aliquis cum alterius injuria aut jactura.
49. In pœnis benignior est interpretatio facienda.
50. Actus Legitimi conditionem non recipiunt, neque diem.
51. Semel DEO dictum non est ad usus humanos ulterius transferendum.
52. Non prestat impedimentum, quod de Jure non sortitur effectum.
53. Cui licet, quod est plus, licet utique, quod est minus.
54. Qui prior est tempore, potior est jure.
55. Qui sentit onus, sentire debet commodum, & contra.
56. In re communi potior est conditio prohibentis.
57. Contra eum, qui legem dicere potuit apertius, est interpretatio facienda.
58. Non est obligatorium contra bonos mores præstitum juramentum.
59. Dolus facit, qui petit, quod restituere oportet eundem.
60. Non est in mora, qui potest exceptione legitima se tueri.
61. Quod ob gratiam alicujus conceditur, non est in ejus dispendium retorquendum.
62. Nullus ex consilio, dummodo fraudulentum non fuerit, obligatur.
63. Exceptionem obliens non videtur de intentione adversarii constiteri.
64. Quæ contra jus fiunt, debent utique pro infestis haberi.
65. In pari delicto, vel causa, potior est conditio possidentis.
66. Cum non stat per eum, ad quem pertinet, quod minus conditio impleatur, haberi debet perinde, ac si impleta fuisset.
67. Quod alicui suo non licet nomine, nec alieno licebit.
68. Potest quis per alium, quod potest facere per seipsum.
69. In malis promissis fidem non expedit observari.
70. In alternativis electoris est electio, & sufficit alterum adimpleri.
71. Qui ad agendum admittitur, est ad excipiendum multo magis admittendus.
72. Qui facit per alium, est perinde, ac si faciat se ipsum.
73. Factum legitime retractari non debet, licet casus postea eveniat, à quo non potuit evitari.
74. Quod alicui gratiose conceditur, non debet alius in exemplum.
75. Frustra sibi fidem quis postulat ab eo ferri, cui fidem à se præstitam servare recusat.
76. Delictum persone non debet in detrimentum Ecclesiæ redundare.
77. Rationi congruit, ut succedat in onere, qui substituitur in honore.
78. In argumentum trahi nequeunt, quæ propter necessitatem aliquando sunt concessa.
79. Nemo potest plus juris transferre in alium, quam sibi competere dignoscatur.
80. In toto parte non est dubium contineri.
81. In generali concessione non veniunt ea, quæ quis non esset verosimiliter in specie concessura.
82. Qui contra Jura mercatur, bonam fidem præsumitur non habere.
83. Bona fides non patitur, ut semel exactum rerum exigatur.
84. Cum quid una viâ prohibetur alicui, ad aliam non debet admitti.
85. Contractus ex conventionem legem accipere dignoscuntur.
86. Dammum quod quis suâ culpa fecit, sibi debet, non alius, imputare.
87. Infamibus portæ non pateant dignitates.
88. Certum est, quod is committit in legem, qui legis verba complectens contra legis mentem voluntatem.

Atque hæc omnia cedant imprimis ad laudem Prime Regule omnis honestatis, deinde terò ad regulandos Legentium mores secundum mentem SS. Canonum. Si bene huc usque scripsi, non aliam peto mercedem, quam Deum ter Optimum Maximum, cujus maiorem, & discentium utilitatem, cupio inde promoveri quam maxime: si male, & erroribus aliquid, quod humanum est, hinc inde irrepsit, veniam precor, & omnia Apostolica Sedi, veritatis magistræ, corrigenda demum submitto, pro qua tuenda non calamum modò, sed & vires omnes ac vires tam ipsam jam pridem devovi.

